

BÉKÉSSÁMSON

ARCULATI KÉZIKÖNYVE

TELEPÜLÉSKÉPI

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 3
2. Békéssámszon bemutatása 6
3. Örökségünk 11
 - helyi védettségű épületek*
 - köztéri alkotások, emlékművek*
4. Eltérő karakterű településrészek 27
 - Településközpont*
 - Hagyományos falusias karakterű községrészek*
 - Tájképvédelmi területek*
 - Majorságok területe*
5. Építészeti útmutató 33
 - grafikával illusztrált ajánlások 34*
 - Magasság*
 - Tetőhajlásszög*
 - Tetőforma*
 - Telepítés*
 - Színek*
 - Homlokzati karakter*
- fotóval illusztrált ajánlások 40*
 - Kerítések, kapuk*
 - Bejárati ajtók, ablakok,*
 - Melléképületek, melléképítmények*
 - Tornácok*
 - Építészeti részletek*
 - Oromzatok*
6. Kortárs példák 57
7. Közterületek, közparkok 61
8. Feliratok, reklámtáblák 63

BEVEZETÉS

Az építési tevékenység révén a települések beleszerveződnek a tájba (harmonikus vagy diszharmonikus módon). Az épített és a természeti környezet viszonya határozza meg a település arculatát, az első – kedvező, vagy kedvezőtlen – benyomást az utazó számára. A településen belül is érvényes ez, amellyel, hogy az épített környezet belső harmóniája vagy diszharmoniója a meghatározó. Békéssámszon különösen érdekes annyiban, hogy a megőrzött „eredeti” természeti környezet közvetlenül jelen van. Ez a kézikönyv azért készült, hogy felmutassa Békéssámszon építészeti értékeit, a település arculatát. Olyan épületeket, amelyek jellemzőek voltak az elmúlt évtizedekben, az előző században. Az építkezni vágyók, és a tervezők számára is tanulságos lehet elődeink öröksége. Az örökölt építészeti környezet, a hely szelleme fontos hogy ott lakjon az új épületekben is. Az alföldi falvak arculata az elmúlt évtizedek során sokat változott, s kevés olyan

épület maradt, amely még őrzi a helyi hagyományokat, motívumokat, arányokat, építészeti elemeket. Természetes, hogy ma már nem olyan házakra van szükség, mint száz évvel ezelőtt, de a kortárs építési-felújítási tevékenység ma is megidézheti a régi épületek bizonyos formajegyeit.

„A Településkép védelméről szóló 2016. LXXIV. törvény a települések esztétikus lakókörnyezetének kialakítása, illetve védelme érdekében a Településképi Arculati Kézikönyv bevezetésével hiánypótló módon teremt lehetőséget a jellegzetes települési karakterjegyek meghatározására és társadalmasítására. A kézikönyv elsősorban a települési döntéshozók és a lakosság tájékoztatását segítő, szemléletformáló kiadvány. A jogszabályok útvesztője helyett röviden, lényegre törően, és mindenki számára érthető módon mutatja be egy közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait.” (részlet a

Miniszterelnökség, Építészeti és Építésügyi Helyettes Államtitkárság útmutatójából).

A településképi védelméről szóló törvény az önkormányzatok feladataként határozza meg a településképi védelmét, az építészeti örökség megőrzését. Felhatalmazza őket arra, hogy településképi rendeletet alkossanak, melyben rögzítésre kerülhetnek a településképi szempontból kiemelt területekre nézve a településképi követelmények, amelyek számonkérhetők.

Mindezek megalapozója ez a Településképi Arculati Kézikönyv, mely ajánlásgyűjtemény azért született, hogy a helyi építészeti jellemzőket, karakter jegyeket bemutatva mankót adjon a településarculat formálásához. Arra is szolgálhat, hogy a lakosságban a lokálpatriotizmus igényét felkeltse. A helyi építészeti hagyományok ismerete, tisztelete, a múltban jellemző stílusjegyek továbbörökítése a mai lakosokban is erősítheti a hovatartozás érzését.

A mai Békéssámson területén már az avar korban laktak. Az Orosházi Szántó Kovács János Múzeumban őrzik azokat a leleteket, melyeket egy a faluban feltárt lovas sírban találtak. A régészeti kutatások során kiderült, hogy a településnek a XI. században Árpád-kori temploma is volt, ám a tatárjárás (1241-42) a falut a földdel tette egyenlővé és a lakosság elpusztult. A híradások szerint a területet Zsigmond király uralkodása alatt (1387-1437) a Hunyadi család birtokolta, majd Mátyás 1464-ben a Jaksics családnak adományozta. Ez idő tájt újra település alakult ki e helyen, de a török 1552-ben a Lippai csata után ezt is elpusztította és ismét pusztasággá vált a terület, és évtizedekig legelőnek használták a vásárhelyiek. A település sokáig Sámson néven szerepelt az okiratokban, nevét valószínűleg az első lakosok egyik fontos személyéről kapta. A Békés megyéhez csatolás után lett Békéssámson. A település 1566-ig Csanád vármegyéhez tartozott, később 1715-1877-ig Csongrád vármegyéhez, majd Békés megyéhez csatolták, ma is ide tartozik. Mint legtöbb a alföldi falu, a török pusztítás után Sámson is Mária Terézia uralkodása idején települt újra. 1722-ben-ben Károlyi Sándor lett a terület tulajdonosa. 1765-ben Károlyi Antal hívott ide telepeseket, majd később a Napóleoni háborúk alatti dohány embargó miatt dohánytermesztőket telepített erre a területre.

A falu templomát először vályogból építették a római katolikus hívek, ezt később 1825-ben átépítették. 1852-ben már másfél ezer lakosa volt a 201 házból álló Sámsonnak. A római katolikusok 1860-ban alapítottak önálló egyházközséget, a reformátusok 1872-ben építettek maguknak templomot. Az 1920-as évek elején a területet nagy részét a lengyel származású Zselénszky család birtokolta. Zselénszky János reformokat vezetett be a gazdálkodásba, cselédlakásokat is építtetett a falu határában (ma külterületi lakóhely). A legenda szerint a földbirtokosnak köszönhető, hogy 1948-ban a Békéssámsont és Tótkomlóst összekötő keskeny nyomtávú vasutat megépítették (amit 1970-ben számoltak föl). A falunak kiterjedt tanyavilága volt ekkor, az itt élők jórészt földműveléssel, főként cukorrépa termesztéssel foglalkoztak, a lakosok száma ebben az időszakban megnőtt, meghaladta a 4600 főt.

A XX.század elején Sámson már több major is övezte, melyek a következők voltak: Belsőszámson, Cserepes, Erdőtelep, Györgymajor, Gyulamező, Kismajor, Kis-Sámsoni tanyák, Szököpuszta, Takaros és a Viktória major. Hat kereskedője és 64 önálló iparosa volt a falunak ebben az időben, továbbá a helyi szolgáltatások minőségének növelésére megalakult a Békéssámsoni Hitelszövetkezet. A rendszerváltás után fejeződött be a község közművesítése, 1996-ban korszerű telefonhálózattal és gázhálózattal lett gazdagabb. A településen két háziorvos egy fogorvos, két védőnő egy gyermekorvos működik.

A mai Békéssámson a Hódmezővásárhely és Tótkomlós közötti útszakaszon fekszik, a Száraz-ér mellett, közvetlenül Csongrád és Békés megye határán. Vasútja nincs, a Tótkomlóstra vezető kisvasútját a hetvenes évek elején fölszámolták. A település határát is érinti a Körös-Maros Nemzeti Park Csanádi puszták nevű területe. Számos védendő alföldi növényi faj jelentős állománya található itt, madárvilágához tartoznak a daru, a récefélék. A község tipikus alföldi telepes községek település szerkezetét mutatja egy főutcára felfűzött mértani szabályossággal szerkesztett utcahálójával. A fésűs beépítésű portákon korábban jórészt nyeregtetős házak álltak a mezőgazdasági művelés gazdasági épületeivel, istállókkal, ólakkal, górékkal, hombárokcal, a dohány szárítására alkalmas pajtákkal. A parasztpolgári hajlított házak a századelőn a főutcán váltak jellemzővé, főként a középületek voltak ilyenek, de később a mellékutcákban is épültek hasonló magánházak.

10 |

Az építőanyag kezdetben a föld és a sár volt, a vert falú, majd vályogházak voltak jellemzők erre felé is. Az épületeket kezdetben a Száraz-ér nádjával és a learatott gabona szalmájából készült zsúpfödéllel látták el. Később a huszadik század elején egyre jellemzőbbé vált a strapabíróbb anyagokkal való építés, megjelent a téglá, és a ma is jellemző cserépfedés. Mint másutt, itt is az épületek praktikus okokból, a telek kihasználtsága érdekében utcavonalra épültek, ez ma is dominál. Jellemző volt az utcára merőleges tetőzetű épület, oromzatos nyeregtetős, fésűs beépítés. Mára vegyesebb a kép, a hagyomány és a modernitás együtt érvényesül a faluképben. Az elődök házaiból számos szép példány maradt meg Békéssámszonon is. A természeti területekkel övezett település megőrzésre méltó épített és természeti értékeivel egyfajta sajátos hangulatot hordoz, amelyet jó lenne továbbra is megtartania.

Békéssámson legrégebbi építménye, a Száraz-ér hídja az emblematikus jelentőségű „Török-híd”, a belterületől északnyugatra. A két boltíven támaszkodó, téglából épített híd a legenda szerint a török időkben való. Az építés valószínűbb időpontja a XVIII. század közepe. Regionális jelentőségű gyalogtúra útvonal egyik állomása, mellette kiépített pihenőhellyel.

A református templom Békéssámsón települési arculatának meghatározó eleme. Klasszicista stílusú, egyhajós épület, építési éve 1872.

A református templom harangtornyát 1879-ben építették a templomra, fiatornyként. A templomhoz zátsorúan csatlakozó bazársor a Szabadság utcában szintén a XIX. században épülhetett. A templommal együtt kiemelt jelentőségű építészeti értékek.

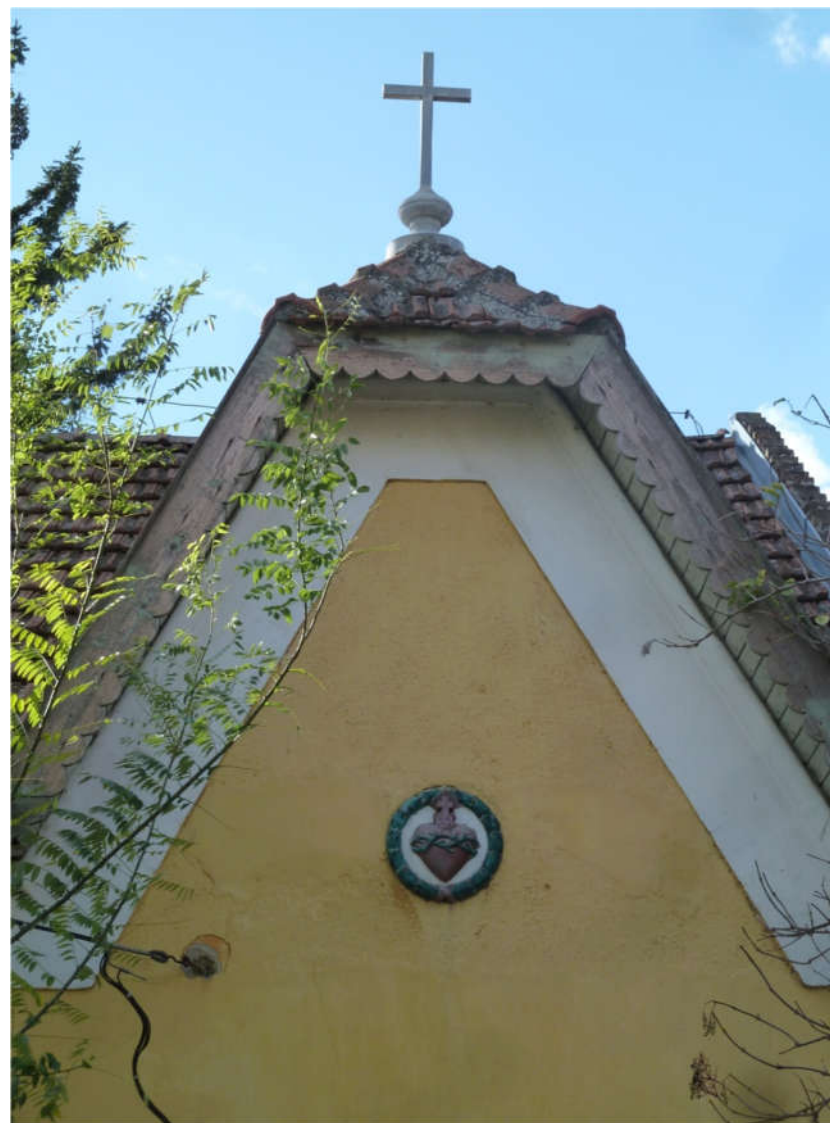

A Szabadság tér felőli oldalon álló bazársor a Szabadság utcai bazársor párja, ugyancsak a református templomhoz csatlakozik. Kiemelt építészeti érték.

A Szabadság utcában áll a helyi építési hagyományokat híven megjelenítő, eredeti formájában megőrzött, fehérre festett „hajlított ház”, mintaértékűen felújítva.

A római katolikus kápolna a Bartók Béla utcában áll, zárt sorú módon csatlakozik a szomszéd épülethez. A XX. század első felében épült.

Az egykori gazdatiszti lakások épületegyüttese a belterületől északra lévő külterületi lakóhely, a közeli uradalmi majorsághoz tartozott. Hat darab ikerház ez, amelyek a XX. század elején épültek. Többségüket mára sajnos átalakítottak (a jobboldali képen egy eredeti állapotot megőrzött épületszárny).

Az egykori magtár épülete a Szabadság utca és a Lehel utca sarkán áll, a XX. század elején épülhetett.

Az egykori Zselinszky uradalomhoz tartozó cselédlakások a hozzá tartozó földekkel együtt a belterületől északra lévő külterületi lakóhelyen sorakoznak. Az épületegyüttes tájképi jelentőségű. A 3 db ikerházból + egy családi házból álló épületegyüttes egy épület kivételével már átalakított állapotban van (a baloldali képen az egyetlen eredeti formában megmaradt ház látható).

A Szabadság utcában áll az eredeti állapotában fennmaradt, felújított, félig zárt sorú épület.

A Hősök tere és a Szabadság utca sarkán áll a kontyolt tetős hajlított ház, amely XX. század elején épült.

A községháza mellett, a Szabadság utcában áll a zárt sorú jelleggel épített épület, amely többek között helyet ad a helyi tűzoltó egyesületnek és a polgárőrségnek is.

A XX. század első felében épült jellegzetes modernista vonásokkal, félig zárt sorúan a Polgármesteri Hivatal saroképülete, amely a Hősök tere és a Szabadság utca sarkán áll.

A belterületől északra, a Hódmezővásárhelyre illetve Tótkomlóásra vezető országút mellett áll a Belső-majorhoz tartozó egykori Zselinszky-kastély (építési ideje a XX. század első fele) melyet eredeti állapotában felújítottak.

Tégla architektúrájú, gazdagon díszített félig zárt sorú „hajlított ház a Szabadság utca déli részén.

Jobbra: eredeti állapot szerint felújított, jellegzetes fehérre festett, oldalhatárú épület (Ady utca).

Lent: Gazdagon díszített homlokzat-architektúrájú, téglalábazatos, meszelt falú, deszka oromzatos lakóház (Andrássy utca).

Balra: Jellegzetes fésűs beépítésű, deszka oromzatos lakóház (Ady utca). Jobbra: Fésűs beépítésű, tégl nyíláskeretes vakolt oromzatú lakóház (Attila utca).

Jobbra: Az 1950-es évek Rákosi korszakának diktatúrája és az orosz megszállás elleni helyi ellenállási mozgalom emlékműve a Hősök terén, ifj. Annus Istvánnak, a mozgalom vezetőjének mellszobrával.

Alul: Az 1956-os forradalom és szabadságharc békéssámsoni áldozatainak és a Forradalmi Tanácsnak az emléktáblája a községháza falán.

Balra: Az 1848-as szabadságharc áldozatainak emlékműve a Hősök terén.

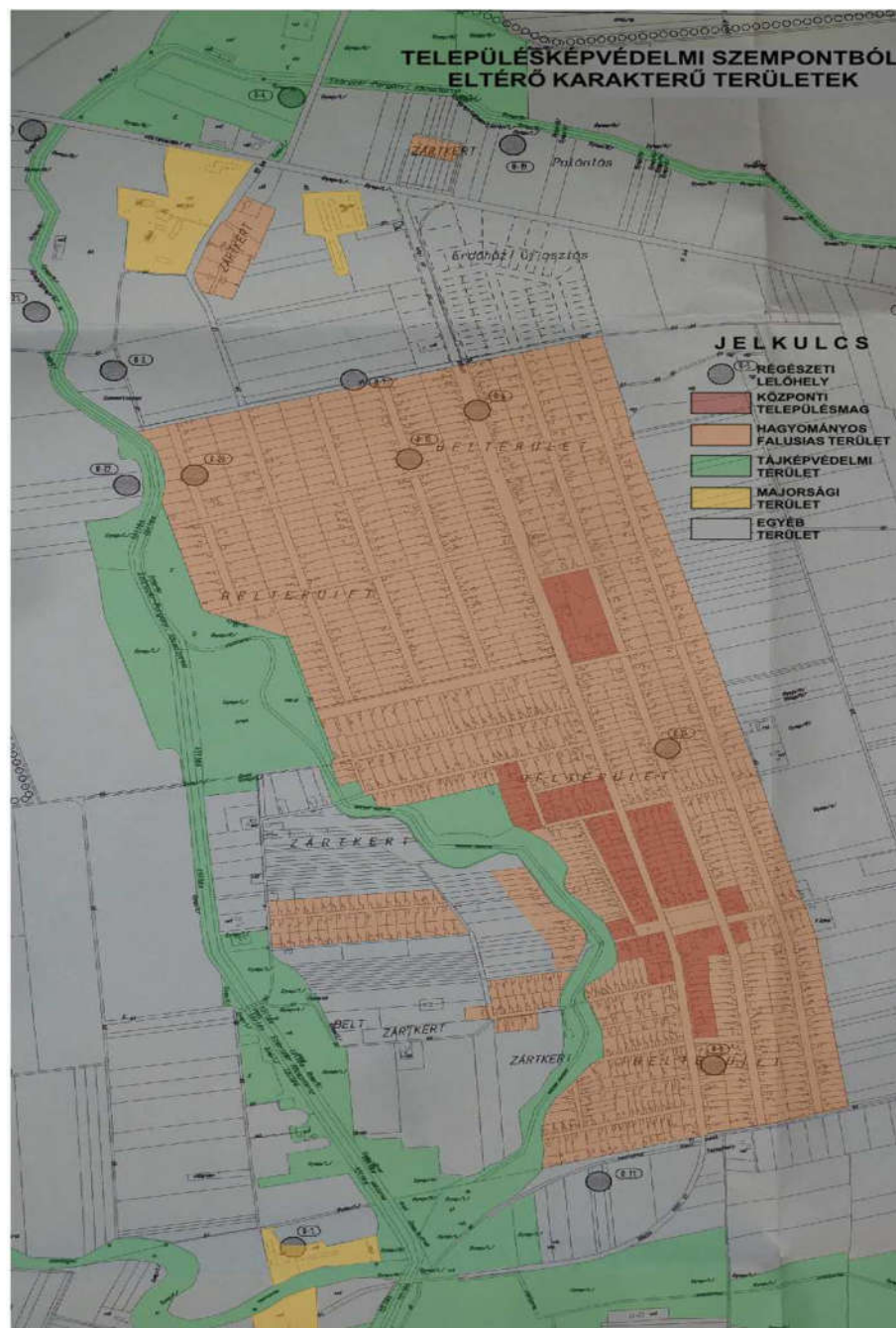
Jobbra lent: A Békéssámson határában 1963-ban történt repülőgép-szerencsétlenség áldozatainak emlékműve a Hősök terén.

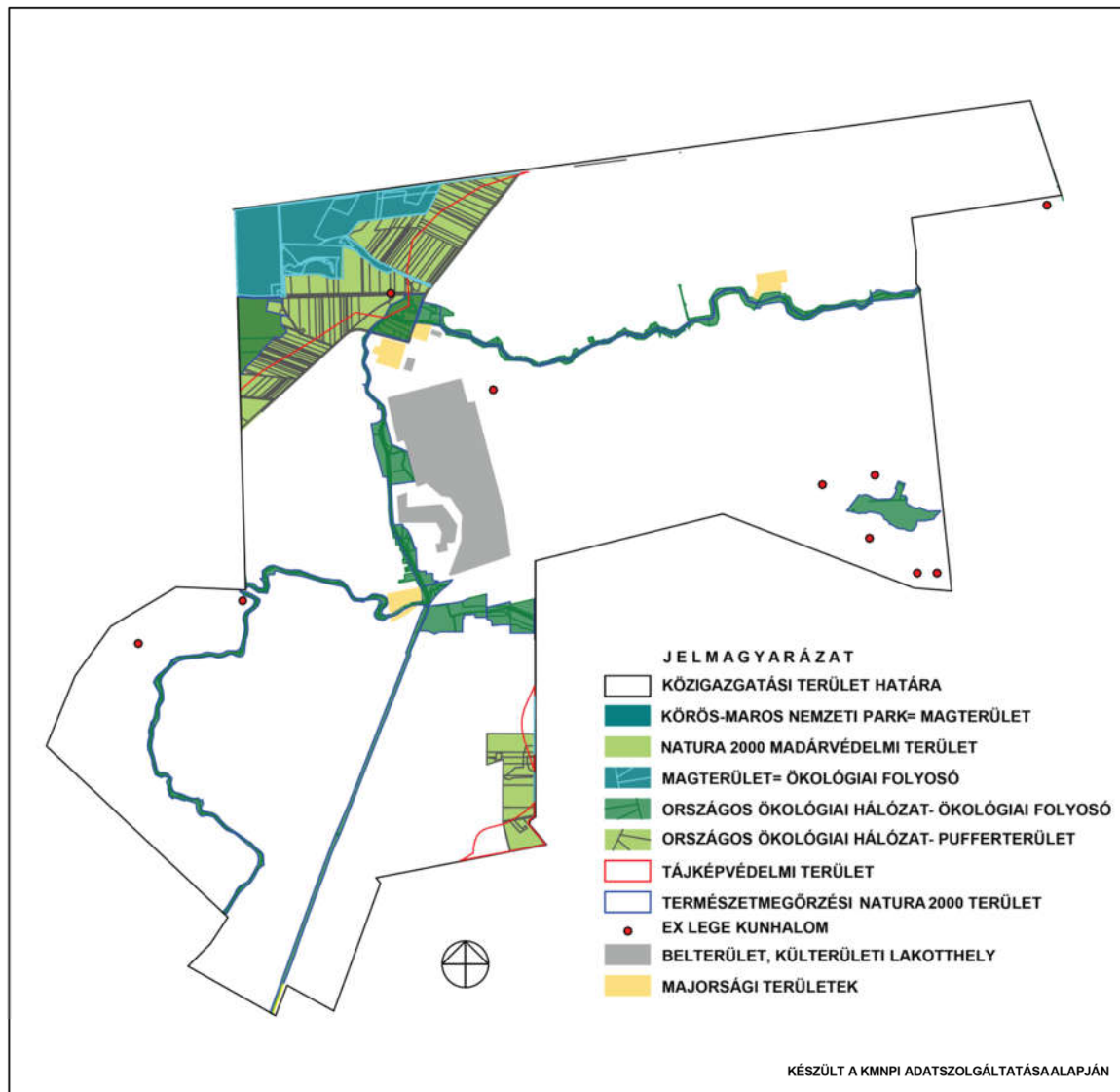
Jobbra: Az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékműve a Hősök terén.

Balra lent: Az 1919-es Tanácsköztársaság békéssámsoni áldozatainak emlékműve a Hősök terén.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK belterület és környezete

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK külterület

TELEPÜLÉSKÖZPONT (TELEPÜLÉSKÖZPONT VEGYES TERÜLETEK)

A falu főutcája a Szabadság utca, amelynek központi része a Hősök terén található park környéke. Ez tekinthető a központi településmagnak, amely „befordul” a Rákóczi utcán át a Bartók Béla utcáig, egészen a Szabadság térig. Itt vannak a közintézmények, és a kisebb-nagyobb kereskedelmi létesítmények. Karakteresen itt lelhetők fel a kisebb-nagyobb méretű, félig zárt sorú, zárt sorú, hosszoldalával az utca felé forduló épületek. A másik ilyen súlypont a Szabadság utca északi részén az óvodát és iskolát is magában foglaló tömb, az új katolikus templommal.

Békéssámson belterületét a Száraz-ér szeli ketté; illetve öleli körbe. Így módon két községrésről beszélhetünk. Mindkét településrészben – a központi településmag kivételével – a hagyományos építési mód, utcavonalon álló beépítés uralkodó. A házak jellemzően nyeregtetős kialakításúak, de előfordul más jellegű beépítés is (pl. hagyományosan hajlítottházak, vagy félig zárt sorú kontyolt tetővel, néhol újabb keletű előkertes sátozott beépítéssel). Egy-két helyen még megmaradt az egységességet mutató, településképi harmóniát nyújtó, úgynevezett fésűs beépítésű utcacsoport, amelyet érdemes megőrizni.

HAGYOMÁNYOS FALUSIAS KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLETEK

A település határában, a kanyargó Száraz-ér mentén természeti területek, rétek, legelők, nádasok váltakozva sorakoznak. Ezek a területek országos védeltséget élveznek, ahol is az építési tevékenység tiltott illetve korlátozott. Ezek a területek Natura 2000 területek is, itt az eredeti tájkép védelme országos közérdek. A tájképvédelmi területek közé beletartozik a település belterülete mellett közvetlenül folyó Száraz-ér ág és az ahhoz kapcsolódó rétek, legelők, gyeppek, nádasok területe is.

Békéssámsón belterülete környezetében számos major, külterületi lakotthely van, jórészt „eredeti” épületállománnyal. Ez egy olyan sajátosság, amely különleges figyelmet érdemel, hisz másutt már elbontottak egykori majorsági épületállományokat. Bár bizonyos épületeket átalakítottak, vagy mára leromlott állapotuk, tájképi jelentőségük mindenképpen figyelemre méltó. Létükkel a település múltjára emlékeztetnek, hozzájárulva a helyi identitástudathoz. A majorsági épületek többsége jelenleg helyi védelem alatt áll.

MAJORSÁGOK TERÜLETE

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

**AJÁNLÁSOK
BÉKÉSSÁMSON
ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉNEK
ALAKÍTÁSÁHOZ**

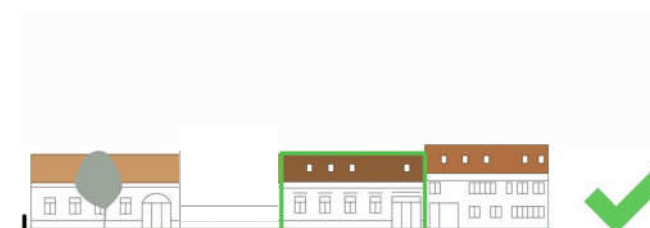
**AJÁNLÁSOK
BÉKÉSSÁMSON
TELEPÜLÉSKÉPI
SZEMPONTBÓL
KIEMELT
TERÜLETEIRE**

Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés:
A környezetéből erősen kiugró épületmagasság nem ajánlott.

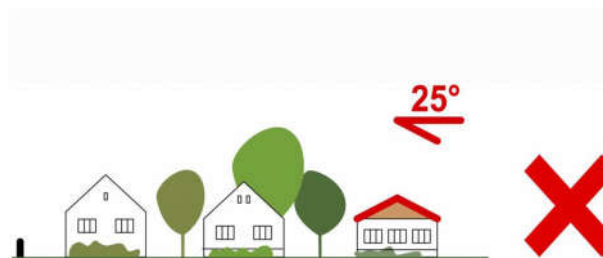
Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés:
A környezetétől idegen manzárdos tetőzetű beépítés nem kívánatos.

Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés:
A szomszédos tetősíkokhoz igazodó tetőidomú beépítés ajánlott.

Hagyományos falusias lakóterületen meredek lejtésű tetőfelület nem ajánlott.

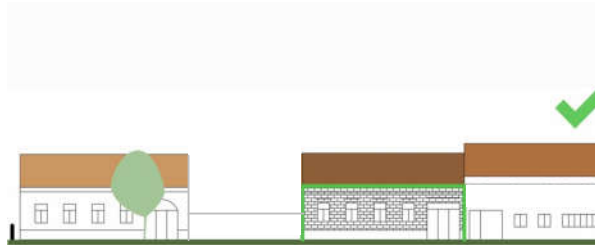
Hagyományos falusias lakóterületen:
alacsonyhajlásszögű tetőfelület nem ajánlott

Hagyományos falusias lakóterületen a szomszédos környezethez igazodó 35-45 fok közötti lejtésű tetőfelület ajánlott.

Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
A környezetétől idegen, rikító színhasználat nem ajánlott.

Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
Természetes, hagyományos homlokzatképző anyagok használata, pl. téglalburkolat alkalmazása ajánlott.

Településközpont, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
A környezetétől idegen, rikító színhasználat helyett fehér, vagy törtfehér homlokzatszínezés ajánlott.

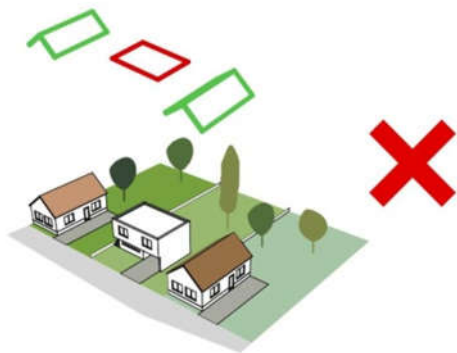
Falusias fésűs karakterű beépítés:
A környezetéből erősen eltérő tömegű „kilógó” épületmagasság nem ajánlott.

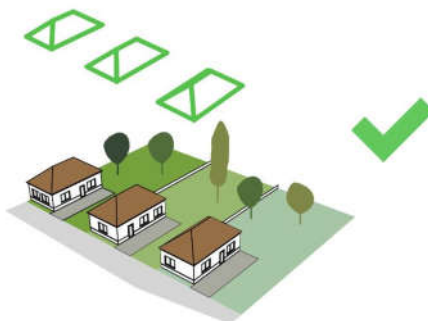
Falusias fésűs karakterű beépítés:
A környezetéhez illeszkedő, arányos tömegű, magastetős oromzatos lakóépület ajánlott.

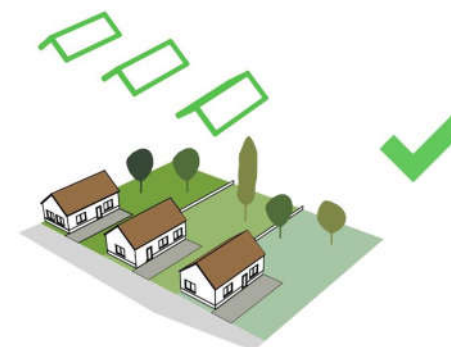
Falusias fésűs beépítés:
Utcavonalon álló telepítés és magastetős oromzatos tetőidom ajánlott

Az uralkodó magastetős környezetben lapostető alkalmazása nem ajánlott .

Domináns kontyolt tetős környező beépítés esetén ugyancsak kontyolt tető alkalmazása ajánlott.

Domináns oromzatos beépítés esetén ugyancsak oromzatos tetőidom ajánlott.

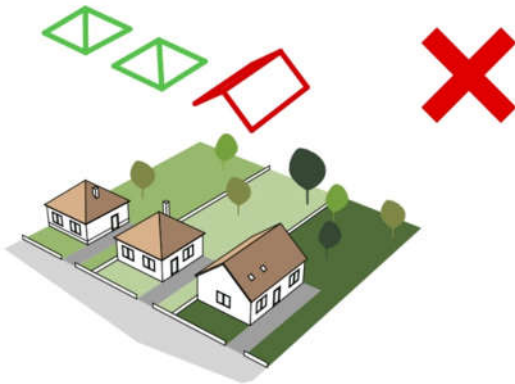
Falusias-kertvárosias beépítés: tetőtérbeépítéses oromzat nem ajánlott.

Falusias-kertvárosias beépítés: Extrém tetőidomú, homlokzat kialakítású épület nem kívánatos.

Falusias beépítés: A hagyományos építési mód szerinti egyszerű tömegű és homlokzat kialakítású épület ajánlott.

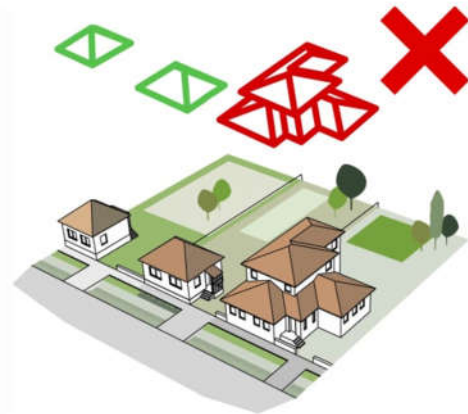
Előkertes falusias beépítés: A dominánsan sátoztetős környezetben oromzatos tetőidom nem ajánlott.

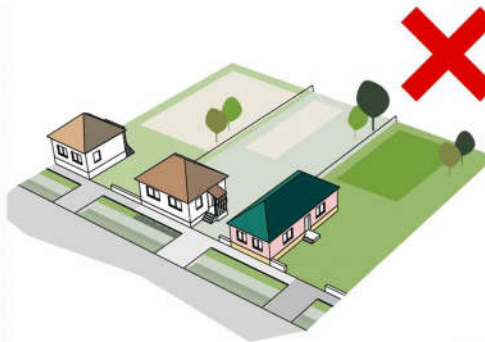
Előkertes falusias beépítés: A dominánsan sátoztetős környezetben hasonló tetőidomú beépítés ajánlott.

A környezetétől erősen eltérő rikító színezésű építőanyagok használata és homlokzatfestés nem ajánlata, helyette természetes színek és hagyományos fehér homlokzatfestés javasolt.

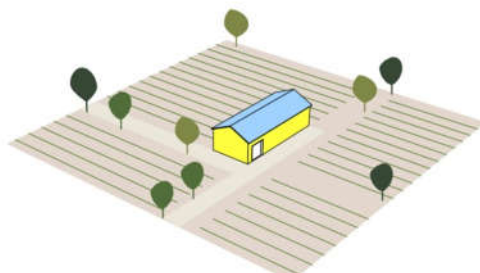
Változatos épülettömegű beépítésnél bonyolult összetett tetőidomú épület nem ajánlott.

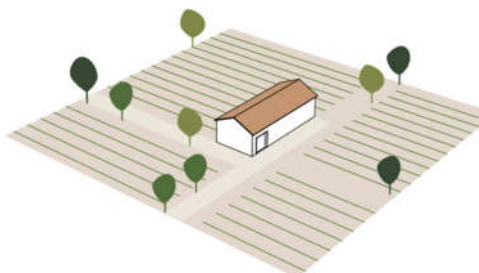
Változatos épülettömegű beépítésnél különösen zavaros utcaképet eredményez a rikító színezésű homlokzat és tetőfelület .

Változatos tömegű beépítésnél az uralkodó formához illeszkedő épülettömeg kívánatos, természetes építőanyagok és hagyományos fehér vagy törtfehér színezésű homlokzat segíti elő a harmóniát.

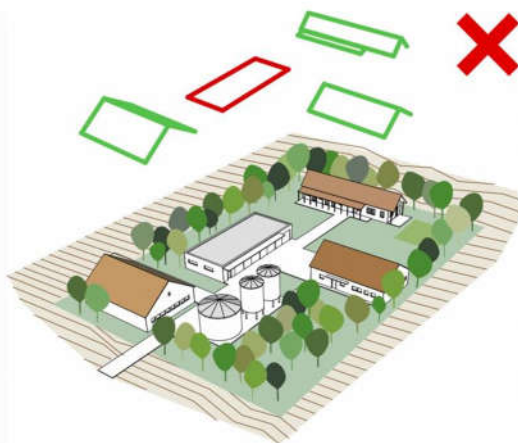
Természeti védettségű településképvédelmi terület környezetbenkítő színű homlokzatú, tetőfelületű gazdasági épület létesítése nem ajánlott.

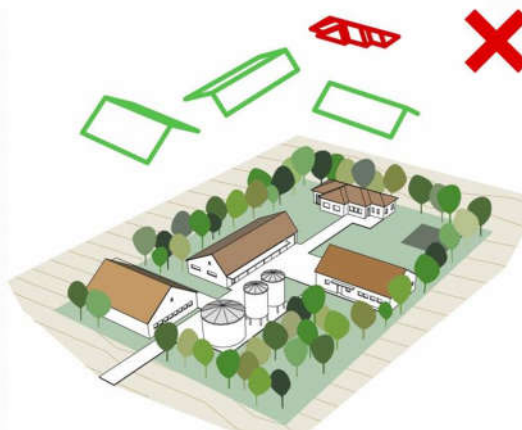
Természeti védettségű településképvédelmi területen fehér színezésű homlokzatú, természetes tetőfelületű gazdasági épület létesítése ajánlott.

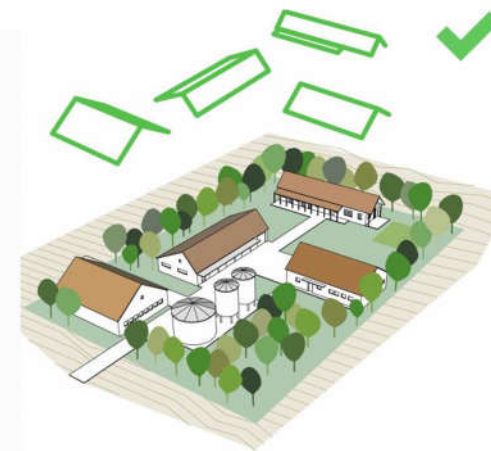
Természeti védettségű településképvédelmi területen fehér színezésű homlokzatú, természetes tetőfelületű tanyaépület létesítése ajánlott.

Majorsági területeken, mezőgazdasági üzemi területeken lapostetős épület létesítése nem ajánlott.

Majorsági területeken, mezőgazdasági üzemi területeken összetett tetőidomú épület létesítése nem ajánlott.

Majorsági területeken, mezőgazdasági üzemi területeken fehér színezésű homlokzatú, hagyományos építőanyagokból épített, falazatú, tetőfelületű létesítése ajánlott.

KERÍTÉSEK, KAPUK

Az építészeti örökség még meglévő értékei mintaként ajánlhatók a mai felújítási-, és építési tevékenységhez, korhű módon, mai építészeti megfogalmazásban.

Tulajdonképpen így lehet illeszkedni meglévő értékekhez, így lehet átörökíteni építési hagyományt, így lehet vonzó, harmonikus településképet teremteni.

A kerítések megjelenésének legalább olyan fontos szerepe van, mint az épületeknek, ezért ennek kialakítására oda kell figyelni. E tekintetben félig zártstrú beépítésnél ajánlott a tömör (épülethez illeszkedően meszelt/festett vagy nyerstégla) falazott kerítés, vagy a palánkkerítés alkalmazása.

AJÁNLÁSOK BÉKÉSSÁMSON TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL KIEMELT TERÜLETEIRE

A palánkkerítésnek hagyománya van, előkert nélküli beépítésnél ajánlott.

Hagyományos léckerítés és kovácsoltvas kerítés alkalmazása az előkertés beépítés esetén ajánlott.

Vakolt tömör kerítés – ennek hagyománya van – és téglafelületű tömör kerítés előkert nélküli, félig zárt sorú és oldalkertes beépítés esetén ajánlott.

Felül: vakolt, természetes meleg színezésű régi építésű kerítés.

Alul jobbra: Mívesen megépített kortárs nyers-tégla kerítés, a növényzettel együtt harmonikus megjelenésű.

A főhomlokzatra kerülő nyílászárók meghatározzák az épületek arculatát. A személybejárati ajtók, kiskapuk, és ablakok mindig is díszei voltak a házaknak, egy-két helyen még megmaradtak. Megjelenésük mind hasonló; vertikális nyújtott formájúak. Közös jellemzőjük, hogy masszívak, erős fából készültek, természetes színhatásúak, harmonikusan illeszkednek a téglá és meszelt téglafelületekhez. Az ajtók tömörek, faragottak, az ablakok osztott tok-illetve szárnyszerkezetűek. Mintaként állíthatók a felújításokhoz, új építésekhez. Megtartva az eredeti formát, a hőszigetelési követelmények is kielégíthetők.

BEJÁRATI AJTÓK, ABLAKOK

Balra lent: megtartott tornácajtó egy téglafelületű homlokzaton. Középen: felújított épület egyszerű lécezéssel kiskapuja. Jobbra: a katolikus kápolna nyolcosztatú kétszárnyú bejárata.

Balra: egyszerű homlokzati felületen díszes, 4 osztott tokos, téglapárkányos ablak. Középen: kifelé és befelé nyíló ablakszárnyakkal rendelkező nyílászáró. Jobbra: vakolt párkányos 4 osztott tokú ablak.

Balra: középen felnyíló szárnyú, felülvilágító ablak. Középen: kifelé és befelé nyíló ablakszárnyakkal rendelkező nyílászáró, nyílászáróval, festett téglapárkánnyal. Jobbra: téglanyílászáróval, alul, felül középen nyílószárnyú ablak.

**MELLÉKÉPÜLETEK,
MELLÉKÉPÍTMÉNYEK**

A melléképületeknek fontos szerepük lehet az utcaképben, gondolva az áttört-, vagy léckerítések beépítésekre esetére az udvari elhelyezésre, vagy adott esetben (pl. saroktelken) az utcavonalon való elhelyezésre. A görék hagyományosan lécekkal határolták és cseréppel fedettek. Ajánlott ez esetben a természetes faanyagok használata, illetve a főépülettel harmonizáló homlokzatfestés.

TORNÁCOK

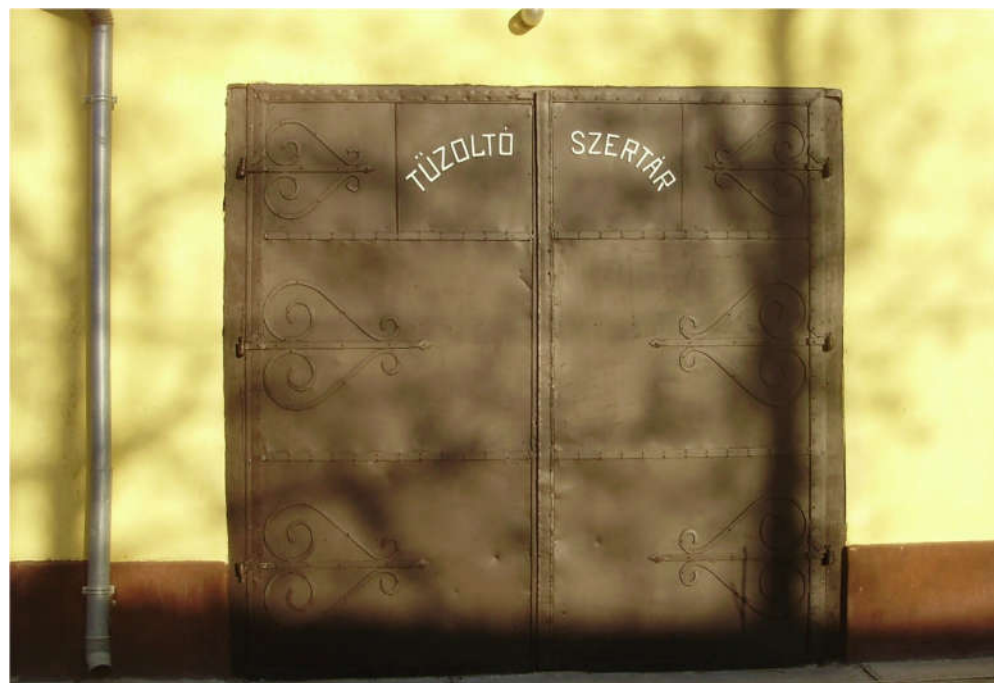
A tornácok szerepe, hogy a külső és a belső tér között egy átmeneti teret képezzenek. A hagyományos falusi életmóddhoz szervesen hozzátartoztak, mint árnyékot adó, csapadék ellen menedéket nyújtó, funkcionálisan is életteret (munkahelyet) adó fedett-nyitott tér. Mára ezeket jórészt beépítették. A mai életvitel esetén is hasznos az alkalmazásuk.

ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

A finom építészeti részletek szerepe, hogy fazont adnak az épületnek, az egyszerű homlokzati felületeket részletgazdag építészeti elemek szépítik.
Fent: eresz párkányzat és homlokzati lizéna díszes vakolatarchitektúrája.
Jobbra lent: Díszes fémlemez kapuzat.

Jobbra fent: az eresz alatti párkány kialakítása téglá és gipsz elemekkel gazdagítja a homlokzatot.

Balra lent: téglá nyílászkeretes osztott szárnyas ablakpár és meleg színek alkalmazása.

Jobbra lent: az egyszerű fehér fehér falfelület alkalmazása az osztott ablakok formáját, arányait emeli ki.

A tetőfelépítmény, és egyedi oromzat lehetőséget ad - mint kiemelt hely - szimbolikát közvetítő tárgyak elhelyezésére.

Jobbra: az építés évét „dokumentáló” gipszdíszítménye a tégl architektúrájú épület egykori tornácbejárata felett.

Lent: a kéményeknek mindig is szerepük volt az épületek látványában, így a településképet is meghatározzák. A kéményfejezet építése speciális szakértelmet kívánt és - mint jelen esetben - ez alkalmasint igényességgel, ízléssel is párosult.

OROMZATOK

Az oromzatoknak, vagyis a padlástér végfalainak a megjelenése fontos, mind a félig zárt sorú polgári házas épületeknél, mind pedig a fésűs beépítésű oldalhatáros házaknál. Előbbiek általában időálló nyerstégla alkalmazásával készültek. Az alábbi képeken műves téglalapítészeti megoldások szerepelnek.

Balra fent: egyszerű fehér falfelületű ház deszka oromzattal, egyedi szíves szellőzőnyílással.

Balra lent: falazott-vakolt-festett oromzat; az egyhangú felületet a vakolt nyíláskeretes szellőző nyílások oldják.

Jobbra lent: praktikus, üvegbevilágítós deszkaoromzat.

KORTÁRS PÉLDÁK

A hagyományos építési mód már nem „divat”, hiszen az életvitel is változott, korszerűsödött a falvakban is, nemcsak a nagyvárosokban. Emellett az is jelenség, hogy a hagyományos építőanyagokat új, korszerű építőanyagok váltották fel. Továbbá új előírások és követelmények léteznek, amelyeket figyelembe kell venni. A változások új hozzáállást hoztak, újszerű kihívásokat is jelentenek az építészeti tervezésben. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a modernitás szükségszerűen eltérő építészeti hozzáállást jelentsen. A települési arculat megőrzése, átörökítése korszerű építési eszközökkel, a kortárs építészetben is lehetséges a felújítások és építések során.

Balra: felújított-átépített épület ablakpárja, mai építési anyagokkal, kortárs építészeti eszközökkel (utalásokkal, a formavilág átörökítésével, az eredeti jelleg átörökítésével.).

Lent: racionális szerkesztésű kortárs kerítés és kapu az új katolikus templom mellett.

|59

Balra: a katolikus templom igazi kortárs épület, a sikerültebbek közül való. Egyszerre képviseli a hagyományos téralakítást a „megszokott” egyhajós tömeg, harangtorony, nyújtott vertikális ablaksor alkalmazásával. Ugyanakkor a letisztult formák hamisítatlan kortárs építészeti világot jelentenek.

Fent: az épületbejárat kortárs építészeti eszközökkel válik hangsúlyossá.

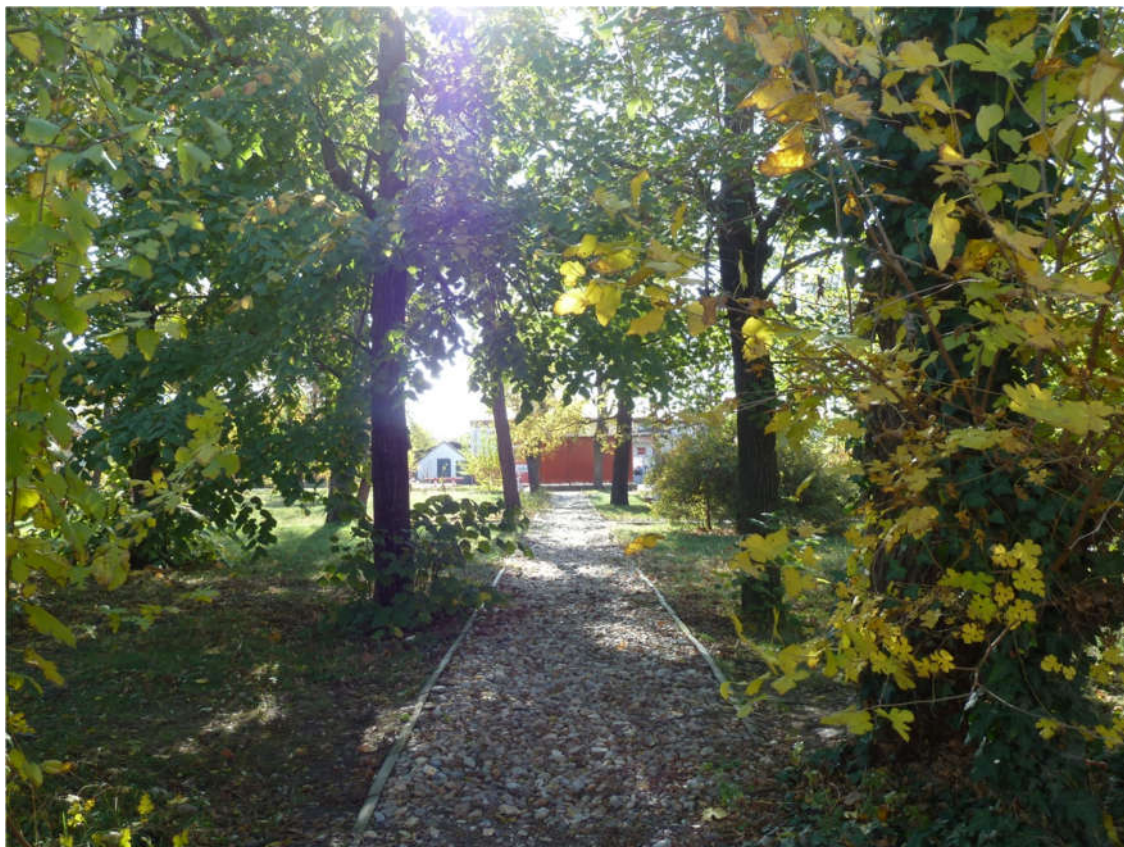
Balra fent: példa az utcaképi illeszkedésre, a szomszédos épületekkel való összehangolt épületfelújításra. Az épülettömeg, a hagyományos fehér falfelület, deszkaoromzat, stb. az alkalmazott „eszközök” ehhez.

Jobbra lent: példa új építésre. A még készülőfélben lévő ház minden elemében látszik, hogy új építésről van szó; ugyanakkor az építető az évszázados építési hagyományt követi le, ezzel teremtve meg a településképi harmóniát.

7

KÖZTERÜLETEK, KÖZPARKOK

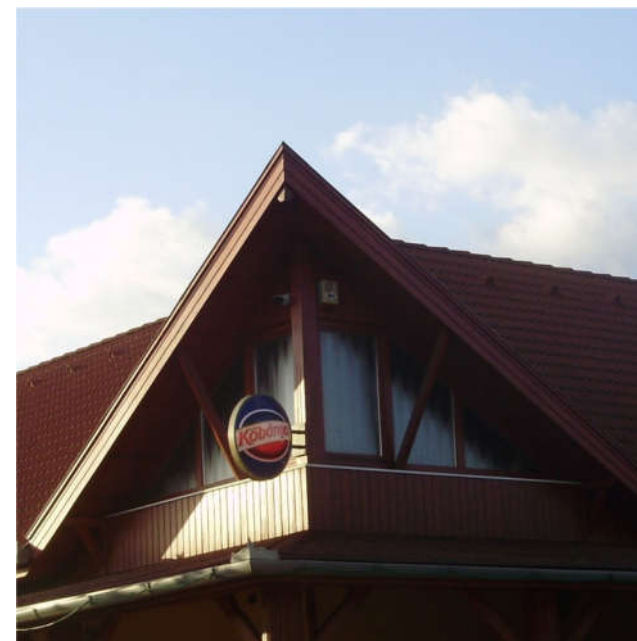

A település közterületei meghatározó jelentőségűek a településképben. Ezek gondozása döntően az önkormányzat feladata, de a magán és civil szervezetek közreműködése is fontos ebben. A fenti képeken a Török híd mellett kiépített pihenőhely, a piac számára kialakított közterület, a Szabadság utca védett fái, és a Hősök teri park szerepel.

FELIRATOK, CÉGTÁBLÁK

Az épületekre felkerülő feliratok, reklámok, cégtáblák szerepe fontos, mert információt közvetítenek. Megjelenésük akkor zavaró – különösen építészeti értéket képviselő épületeken – ha túlméretezettek, tarkabarkák, illetve túl sok információt tartalmaznak. Táblás kialakítás helyett a betűfeliratos mód ajánlott, ez kedvezőbb megjelenést jelent. Elfogadható még a falra merőlegesen elhelyezett „cégtábla”, és az üvegfelületekre elhelyezett ízléses megjelenésű felirat is.

IMPRESSZUM

BÉKÉSSÁMSON KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

honlap cím: www.bekessamson.hu.

email címe: pmhivatal@bekessamson.hu

postai cím: 5946 Békéssámson, Hősök tere 10-12.

Telefon: 68 470 000

Polgármester : Zámberi Tamás

polgármester email címe: polgarmester@bekessamson.hu

mb. főpítész: Nagy Imre építésmérnök, településtervező

SZERKESZTETTE: Nagy Imre

KÖZREMŰKÖDŐ MUNKATÁRSÁK (helyszínelés, fotó, szöveg, grafikai tervezés):

Czakó Balázs, Nagy Dorottya, Pacsika Emília

Békéssámson, 2017. november